

CORK 2.0

Deklaracja

“Lepsze życie na
obszarach wiejskich”

Tłumaczenie nieoficjalne udostępnione dzięki uprzejmości Komisji Europejskiej.

***Europe Direct to serwis, który pomoże Państwu
znaleźć odpowiedzi na pytania dotyczące Unii Europejskiej.***

**Numer bezpłatnej infolinii (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(* Informacje są udzielane nieodpłatnie, większość połączeń również jest bezpłatna
(niektórzy operatorzy, hotele lub telefony publiczne mogą naliczać opłaty).

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2016

Print ISBN 978-92-79-63410-9 doi:10.2762/202091 KF-01-16-997-PL-D
PDF ISBN 978-92-79-63430-7 doi:10.2762/22082 KF-01-16-997-PL-N

© Unia Europejska, 2016

Powielanie materiałów dozwolone pod warunkiem podania źródła.

CORK 2.0 DEKLARACJA 2016

“Lepsze życie na obszarach wiejskich”

Względy ogólne

Zgromadziwszy się	w Cork, w Irlandii, w dniach 5 i 6 września 2016 r.;
opierając się	na deklaracji z Cork z 1996 r. zatytułowanej „A living countryside” – „Żywołne obszary wiejskie”, opracowanej przez uczestników Europejskiej Konferencji w sprawie Rozwoju Obszarów Wiejskich, która odbyła się w Cork w Irlandii;
zważywszy na	kluczową rolę obszarów i społeczności wiejskich we wdrażaniu celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz konkluzji 21. dorocznej Konferencji Stron (COP21) Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu (UNFCCC);
świadomi	gospodarczej, środowiskowej i społecznej różnorodności, która charakteryzuje obszary wiejskie w Europie – będące miejscem zamieszkania dla ponad połowy mieszkańców UE i obejmujące ponad trzy czwarte jej terytorium – oraz roli obszarów wiejskich w zachowaniu różnorodnych, przyrodniczych i kulturowych krajobrazów Europy oraz jej różnorodnego dziedzictwa;
przekonani,	że ośrodki miejskie i obszary wiejskie i ich mieszkańcy korzystają z różnych, ale uzupełniających się dóbr, oraz że ich wzajemne ulepszone powiązania i partnerstwa między nimi są istotnym warunkiem rentowności, efektywności środowiskowej i spójności społecznej Unii jako całości;
przekonani	o wartości zasobów wiejskich w kontekście ich zdolności do oferowania zrównoważonych rozwiązań obecnych i przyszłych wyzwań społecznych, które dotyczą wszystkich mieszkańców Unii, takich jak zapewnienie bezpiecznych i zrównoważonych źródeł żywności wysokiej jakości, rozwijanie gospodarki o obiegu zamkniętym, rozszerzanie zakresu biogospodarki, wspieranie oszczędnego gospodarowania zasobami, przeciwdziałanie zmianie klimatu i ograniczanie zależności od paliw kopalnych;
oczekując,	że gospodarka i przedsiębiorstwa na obszarach wiejskich będą w coraz większym stopniu korzystały z cyfryzacji oraz z pracowników wiedzy, którzy będą w stanie najlepiej wykorzystać szanse, jakie daje cyfrowa transformacja, oraz zoptymalizować produkcję na obszarach wiejskich w sposób zrównoważony;
przekonani,	że wzrost gospodarczy i zrównoważony rozwój nie wykluczają się wzajemnie i mogą być wspierane przez innowacje dotyczące technologii, praktyk, procesów, kwestii społecznych i organizacyjnych

	opierające się na badaniach lub na interaktywnym podejściu oddolnym, oraz że przedsiębiorcy na obszarach wiejskich, rolnicy i leśnicy muszą mieć dostęp do takich innowacji;
zaniepokojeni	wyludnianiem się obszarów wiejskich i odpływem młodzieży oraz koniecznością zapewnienia, aby obszary i społeczności wiejskie (tereny wiejskie, gospodarstwa, wsie i małe miasta) pozostawały atrakcyjnym miejscem do życia i pracy poprzez zwiększanie dostępu do usług i możliwości dla mieszkańców tych obszarów oraz wspieranie przedsiębiorczości w tradycyjnych dziedzinach związanych z wsią, jak również w nowych sektorach gospodarki;
przekonani,	że sektory rolnictwa i leśnictwa mają nadal duże znaczenie dla gospodarki Unii, a ich powiązane łańcuchy wartości są motorem tworzenia miejsc pracy i wzrostu gospodarczego na obszarach wiejskich oraz źródłem pracy i utrzymania dla dziesiątków milionów Europejczyków, w szczególności na obszarach wiejskich i często w odniesieniu do miejsc pracy, których nie da się przenieść;
świadomi	roli, jaką rolnictwo i leśnictwo odgrywają w kształtowaniu krajobrazu oraz znaczenia rolników i leśników jako gospodarzy terenów wiejskich i głównych dostawców środowiskowych dóbr publicznych oraz usług związanych z różnorodnością biologiczną, glebą, wodą i działaniami w dziedzinie klimatu;
pomni	potrzeby wyraźnego nacisku na kwestie terytorialne w ramach wspólnej polityki rolnej, działania na zasadzie komplementarności z innymi politykami UE oraz skoncentrowania się na osiąganiu konkretnych rezultatów dla mieszkańców obszarów wiejskich i całego społeczeństwa;
zdecydowani	poprawić zintegrowanie inicjatyw lokalnych oraz budowania potencjału wsi z głównym nurtem polityki europejskiej, w szczególności poprzez oddolne strategie rozwoju lokalnego, takie jak LEADER i rozwój lokalny kierowany przez społeczność;
zdecydowani	zapewnić udział podmiotów zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich i zainteresowanych stron zgodnie z europejskim kodeksem postępowania w zakresie partnerstwa;
zważywszy na	opinię Komitetu Regionów w sprawie innowacji i modernizacji gospodarki wiejskiej, opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie programów rozwoju obszarów wiejskich oraz cenne refleksje innych grup zainteresowanych stron na temat perspektyw rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa;
pewni,	że nastawiona na wyniki wspólna polityka rolna i polityka rozwoju obszarów wiejskich uwzględniająca wzmocnione podejście strategiczne są kluczowymi instrumentami realizacji priorytetów UE;
przekonani	o konieczności przestrzegania zasady pomocniczości oraz uproszczenia i zwiększenia przejrzystości kształtowania polityki;

Kierunki polityki

My, uczestnicy Europejskiej Konferencji w sprawie Rozwoju Obszarów Wiejskich Cork 2.0, oświadczamy, że innowacyjna, zintegrowana i sprzyjająca włączeniu społecznemu polityka rozwoju obszarów wiejskich i polityka rolna w Unii Europejskiej powinna być prowadzona zgodnie z następującymi kierunkami polityki:

Punkt 1:

Promowanie dobrobytu na obszarach wiejskich

Potencjał obszarów wiejskich w zakresie tworzenia innowacyjnych, pluralistycznych i zrównoważonych rozwiązań obecnych i przyszłych wyzwań społecznych, takich jak dobrobyt gospodarczy, bezpieczeństwo żywnościowe, zmiana klimatu, zarządzanie zasobami, włączenie społeczne i integracja migrantów, powinien być bardziej doceniony. Odzwierciedlenie tego faktu w polityce i strategiach Unii powinien umożliwić mechanizm weryfikowania polityki pod względem jej wpływu na obszary wiejskie. Politykę rozwoju obszarów

wiejskich i politykę rolną należy kształtować w oparciu o tożsamość i dynamizm obszarów wiejskich poprzez wdrażanie zintegrowanych strategii i podejść wielosektorowych. Powinny one propagować dywersyfikację oraz wspierać przedsiębiorczość, inwestycje, innowacje i zatrudnienie. Polityki te powinny także uwydatniać tożsamość obszarów wiejskich i zwiększać zrównoważony charakter, włączenie społeczne oraz rozwój lokalny, a także odporność gospodarstw rolnych i społeczności wiejskich.

Punkt 2:

Wzmacnianie łańcuchów wartości na obszarach wiejskich

Polityki Unii powinny skupiać się na zintegrowanym podejściu do rozwoju i wzmacniania łańcuchów wartości na obszarach wiejskich oraz lokalnych sieci produkcyjnych. Powinny one odzwierciedlać nowe możliwości biznesowe dla rolnictwa, leśnictwa i przedsiębiorstw na obszarach wiejskich, związane z gospodarką o obiegu zamkniętym oraz gospodarką zieloną i wolną od paliw kopalnych. Należy także uwzględnić rosnące obawy konsumentów dotyczące

jakości produktów i procesów produkcji, a także zaspokoić popyt na zdrową żywność. Polityki powinny propagować nowe podejścia do pionowej i poziomej integracji, aby zagwarantować uczciwe i przejrzyste stosunki umowne w łańcuchu dostaw i legalne możliwości organizowania działań zbiorowych rolników. Rolnicy powinni otrzymać skuteczne narzędzia zarządzania ryzykiem.

Punkt 3:

Inwestowanie w rentowność i żywotność obszarów wiejskich

Unijne wsparcie inwestycji na obszarach wiejskich powinno skupiać się na tworzeniu wartości dodanej dla społeczeństwa. Inwestycje w rozwój działalności gospodarczej, usług publicznych i prywatnych, podstawowej infrastruktury i budowania potencjału powinny przyczyniać się do osiągnięcia wspólnych celów UE, w szczególności w odniesieniu do miejsc pracy oraz zielonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. Powinny one także umożliwiać realizowanie samowystarczalnych inicjatyw wspierających konkurencyjne i zróżnicowane rolnictwo i gospodarkę wiejską. Szczególną uwagę należy zwrócić na pokonanie przepaści cyfrowej i rozwijanie możliwości, jakie

oferuje lepsza jakość sieci połączeń i cyfryzacja na obszarach wiejskich. Polityki powinny promować jakość życia na obszarach wiejskich oraz umożliwiać sprostanie aspiracjom młodzieży wiejskiej w zakresie zróżnicowanego i dobrze opłacanego zatrudnienia, jak również ułatwiać wymianę pokoleń. Należy dołożyć starań, by zwiększyć zasięg i zakres finansowania oraz jego efekt dźwigni poprzez tworzenie innowacyjnych instrumentów finansowych. Wsparcie unijne powinno wzmocnić powiązania między obszarami wiejskimi i miejskimi oraz wzajemnie dostosować zrównoważony rozwój obszarów miejskich i wiejskich.

Punkt 4:

Ochrona środowiska na obszarach wiejskich

Kluczową rolę w interakcjach między obywatelami a środowiskiem odgrywa gospodarowanie gruntami. Polityki muszą zachęcać do dostarczania środowiskowych dóbr publicznych, w tym do zachowania europejskiego dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Dziedzictwo to obejmuje bardzo zróżnicowane siedliska dzikiej fauny i flory oraz walory krajobrazowe, które w dużym stopniu zależą od systemów rolnictwa i leśnictwa. Środki

wynagradzania za dostarczanie środowiskowych dóbr i usług publicznych powinny odzwierciedlać różnorodność warunków lokalnych. Wewnętrzna wartość środowiska wiejskiego ma korzystny wpływ na lokalny rozwój gospodarczy, ekoturystykę, zdrowy styl życia, tożsamość i wizerunek żywności, a także na promowanie terenów wiejskich w celach rekreacyjnych.

Punkt 5:

Zarządzanie zasobami naturalnymi

Odpowiedzią na zwiększoną presję na zasoby naturalne wynikającą z rosnącego zapotrzebowania na żywność, paszę, włókna i biomateriały, muszą być skoordynowane międzysektorowe strategie polityczne. Powinny one zapewnić

zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi, takimi jak woda i gleba, oraz bioróżnorodność, które same są niezbędnymi środkami produkcji rolnej i leśnej. Poprzez odpowiednie działania publiczne i prywatne należy odwrócić trend

utruty różnorodności genetycznej oraz zapewnić utrzymanie i zrównoważone wykorzystywanie roślinnych i zwierzęcych zasobów genetycznych. Istnieje potrzeba rozwinięcia i upowszechnienia innowacyjnych i opartych na wiedzy rozwiązań, które umożliwią zwiększenie produkcji mniejszym

nakładem środków, przy jednoczesnym zagwarantowaniu dostępności zasobów naturalnych dla przyszłych pokoleń. Należy opracować skuteczne formy wymiany wiedzy i doradztwa oraz wspierać przyjmowanie dobrze zaprojektowanych systemów gospodarowania gruntami.

Punkt 6: Wspieranie działań w dziedzinie klimatu

Z uwagi na pilną potrzebę zajęcia się problemem zmiany klimatu zarówno na obszarach wiejskich, jak i miejskich, wsparcie musi być ukierunkowane na wdrażanie skutecznych strategii działań łagodzących i przystosowawczych. Obszary wiejskie oferują znaczne możliwości pochłaniania i składowania dwutlenku węgla. Działania muszą wykraczać poza rozwiązania węglowodopochodne – powinny one wspierać należyte zarządzanie substancjami odżywczymi i zwierzętami

gospodarskimi. Rolnicy i leśnicy powinni być zachęceni do oferowania usług w dziedzinie klimatu i do zaangażowania w działania przystosowawcze. Należy rozwijać potencjał obszarów wiejskich w zakresie wytwarzania zrównoważonej energii ze źródeł odnawialnych oraz biomateriałów poprzez odpowiednie programy inwestycyjne. Należy priorytetowo potraktować dalszy rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym, jak również kaskadowe wykorzystanie biomateriałów.

Punkt 7: Zwiększanie wiedzy i innowacji

Spółeczności wiejskie muszą uczestniczyć w gospodarce opartej na wiedzy, aby w pełni wykorzystać postępy w badaniach i rozwoju. Aby zapewniać korzyści gospodarcze, społeczne i środowiskowe, przedsiębiorstwa na obszarach wiejskich, niezależnie od typu i rozmiaru, w tym rolnicy i leśnicy, muszą mieć dostęp do odpowiednich technologii, najnowocześniejszych sieci połączeń, jak również do nowych narzędzi zarządzania. Fundamentalne znaczenie dla rozwijania niezbędnych umiejętności ma wyraźniejsze ukierunkowanie polityki na innowacje społeczne, uczenie się, kształcenie, doradztwo i

szkolenie zawodowe. Działaniom tym powinno towarzyszyć wzmocnienie wzajemnej wymiany, tworzenia sieci i współpracy wśród rolników i przedsiębiorców na obszarach wiejskich. Potrzeby obszarów wiejskich i ich wkład powinny być wyraźnie odzwierciedlone w programie badań w Unii Europejskiej. Przedsiębiorcy, naukowcy, praktycy, placówki edukacyjne, społeczeństwo obywatelskie i władze publiczne muszą ściślej współpracować w celu lepszego wykorzystania możliwości wynikających z postępu naukowego i technologicznego.

Punkt 8: Ulepszenie zarządzania na obszarach wiejskich

W stosownych przypadkach należy zwiększyć zdolności administracyjne i skuteczność władz lokalnych i regionalnych oraz grup działających w społecznościach lokalnych, poprzez udzielanie pomocy technicznej, szkolenia, współpracę i tworzenia sieci kontaktów. Bazując na sukcesie programu LEADER oraz europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz rolnictwa, należy rozwijać inicjatywy oddolne i zarządzane lokalnie, aby wykorzystać potencjał obszarów wiejskich. Struktura WPR musi opierać się na wspólnych ramach strategicznych i programowych, które zapewniają ukierunkowanie

wszystkich interwencji na wyraźnie określone cele gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Powinny one odzwierciedlać potrzeby i aspiracje danego obszaru i respektować zasadę partnerstwa. Zasięg i zakres finansowania oraz jego efekt dźwigni należy zwiększyć poprzez zintensyfikowanie tworzenia instrumentów finansowych i zwiększanie ich wykorzystania. Polityka rozwoju obszarów wiejskich i polityka rolna muszą współgrać z szerszym kontekstem strategii krajowych i regionalnych oraz współdziałać na zasadzie komplementarności i spójności z innymi obszarami polityki.

Punkt 9: Zwiększenie skuteczności realizacji polityki i jej uproszczenie

Elastyczność kształtowania i realizacji polityki oraz jej lepsze ukierunkowanie są konieczne, ale nie powinny prowadzić do niepotrzebnych komplikacji. Kwestią priorytetową są inicjatywy mające na celu przywrócenie i zwiększenie zaufania zainteresowanych stron. Niezwykle istotne jest dalsze ujednoczenie ram prawnych wspólnej polityki rolnej oraz dalsze upraszczanie wdrażania. Ponadto, aby ograniczyć obciążenia administracyjne dla beneficjentów oraz administracji krajowych i

regionalnych, należy rozwijać inteligentne narzędzia i procedury administracyjne. Duże znaczenie ma proporcjonalność wymogów i sankcji. Priorytetowo należy traktować wprowadzanie e-rządzenia w zarządzaniu programami wsparcia oraz szersze stosowanie uproszczonych opcji kosztów. Konieczne jest wzmocnienie zasad pomocniczości i proporcjonalności w ramach dzielonego zarządzania funduszami i w powiązanych z nimi systemach kontroli.

Punkt 10: Poprawa skuteczności i rozliczalności

Polityki muszą być rozliczalne i dostosowane do celu. Wsparcie publiczne dla rolnictwa i obszarów wiejskich musi podlegać wiarygodnemu systemowi monitorowania i oceny. Powinien on obejmować korzyści z działań i efektywność wydatków oraz oceniać realizację polityki w stosunku do jej celów.

Zainteresowane strony muszą uzyskać większą rolę w ocenie skuteczności poprzez partnerskie uczenie się i przeglądy wyników. Obywatele i podatnicy oczekują, że będą informowani o skuteczności i osiągnięciach polityki. Oczekiwania te muszą zostać spełnione.

Wnioski

My, uczestnicy Europejskiej Konferencji w sprawie Rozwoju Obszarów Wiejskich Cork 2.0, apelujemy do decydentów Unii Europejskiej o:

- zwiększenie świadomości społecznej na temat potencjału obszarów i zasobów wiejskich w zakresie rozwiązywania licznych zagadnień gospodarczych, społecznych i środowiskowych oraz wykorzystania możliwości z nich wynikających z korzyścią dla wszystkich obywateli Europy;
- inwestowanie w tożsamość społeczności wiejskich, potencjał wzrostu obszarów wiejskich i zwiększanie ich atrakcyjności jako miejsc do życia i pracy dla obywateli na każdym etapie życia;
- wykorzystanie obecnej dynamiki i dalsze rozwijanie polityki rolnej i polityki rozwoju obszarów wiejskich w kierunku nastawionego na wyniki, prostego i elastycznego podejścia opartego na partnerstwie i odzwierciedlającego cele Unii, jak również lokalne potrzeby i aspiracje;
- systematyczne dokonywanie przeglądów innych polityk makroekonomicznych i sektorowych z punktu widzenia potrzeb obszarów wiejskich, poprzez analizę potencjalnego i rzeczywistego wpływu na perspektywy zatrudnienia, wzrostu i rozwoju na obszarach wiejskich, dobrostan społeczny i stan środowiska obszarów i społeczności wiejskich;
- wsparcie niniejszego 10-punktowego programu i wzięcie pod uwagę opisanej w nim wizji i kierunków polityki w przyszłym rozwoju polityki.

JAK OTRZYMAĆ PUBLIKACJE UE

Publikacje bezpłatne:

- jeden egzemplarz:
w EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)
- kilka egzemplarzy (lub mapy, plakaty):
w przedstawicielstwach Unii Europejskiej (http://ec.europa.eu/represent_pl.htm)
w delegaturach Unii Europejskiej w krajach poza UE:
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_pl.htm)
kontaktując się z Europe Direct (http://europa.eu/contact/index_pl.htm)
lub dzwoniąc pod numer 00 800 6 7 8 9 10 11 (numer bezpłatny w całej UE) (*).

(*) Informacje są udzielane nieodpłatnie, większość połączeń również jest bezpłatna (niektórzy operatorzy, hotele lub telefony publiczne mogą naliczać opłaty).

Publikacje płatne:

- w EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>)

